

The Nightingale and the Rose

“She said that she would dance with me if I brought her red roses,” cried the young Student; “but in all my garden there is no red rose.”

From her nest in the holm-oak tree the Nightingale heard him, and she looked out through the leaves, and wondered.

“No red rose in all my garden!” he cried, and his beautiful eyes filled with tears. “Ah, on what little things does happiness depend! I have read all that the wise men have written, and all the secrets of philosophy are mine, yet for want of a red rose is my life made wretched.”

“Here at last is a true lover,” said the Nightingale. “Night after night have I sung of him, though I knew him not: night after night have I told his story to the stars, and now I see him. His hair is dark as the hyacinth-blossom, and his lips are red as the rose of his desire; but passion has made his face like pale ivory, and sorrow has set her seal upon his brow.”

“The Prince gives a ball tomorrow night,” murmured the young Student, “and my love will be of the company. If I bring her a red rose, she will dance with me till dawn. If I bring her a red rose, I shall hold her in my arms, and she will lean her head upon my shoulder, and her hand will be clasped in mine. But there is no red rose in my garden, so I shall sit lonely, and she will pass me by. She will have no heed of me, and my heart will break.”

“Here indeed is the true lover,” said the Nightingale. “What I sing of, he suffers – what is joy to me, to him is pain. Surely Love is a wonderful thing. It is more precious than emeralds, and **dearer**¹ than fine opals. Pearls and pomegranates cannot buy it, nor is it set forth in the marketplace. It may not be purchased of the merchants, nor can it be weighed out in the balance for gold.”

Slavík a růže

„Řekla, že se mnou bude tančit, když jí přinesu rudé růže,“ naříkal mladý student, „ale v celé mé zahradě není ani jedna.“

Z hnízda na dubu křemeláku ho zaslechl slavík. Vyhlížel skrze listy a podivil se.

„Žádná rudá růže v celé mé zahradě!“ plakal a jeho krásné oči se plnily slzami. „Ach, na jakých maličkostech závisí štěstí! Přečetl jsem všechno, co napsali moudří muži, znám všechna tajemství filosofie, a přece žádost o rudou růži rozvrátí můj život.“

„Tady je konečně ten, kdo opravdu miluje,“ řekl slavík. „Noc co noc o něm zpívám, i když jsem ho neznal. Noc co noc o něm vyprávím hvězdám a teď ho vidím. Jeho vlasy jsou tmavé jako květ hyacintu a jeho rty jsou rudé jako růže jeho touhy. Ale vášní zbledla jeho tvář jako slonovina a smutek vtiskl pečeť nad jeho obočí.“

„Princ pořádá zítra ples,“ šeptal mladý student, „a má milovaná tam bude. Když jí přinesu rudou růži, bude se mnou tančit až do rána. Když jí přinesu rudou růži, budu ji mít v náručí a ona bude opírat svou hlavu o mé rameno a její ruka bude svírat mou. Ale v mé zahradě žádná rudá růže není, tak budu sedět sám a ona mě mine. Nevěnuje mi vůbec pozornost a to mi zlomí srdce.“

„Tady je konečně ten, kdo opravdu miluje,“ řekl slavík. „To, o čem já zpívám, ho trápí a to, co mě těší, jeho bolí. Láska je jistě nádherná věc. Je vzácnější než smaragdy a cennější než krásné opály. Za perly a granátová jablka se nedá koupit, ani se nedá vystavit na trhu. Nelze ji získat u kupců ani se nedá vyvážit zlatem.“

“The musicians will sit in their gallery,” said the young Student, “and play upon their stringed instruments, and my love will dance to the sound of the harp and the violin. She will dance so lightly that her feet will not touch the floor, and the courtiers in their gay dresses will throng round her. But with me she will not dance, for I have no red rose to give her”; and he flung himself down on the grass, and buried his face in his hands, and wept.

“Why is he weeping?” asked a little Green Lizard, as he ran past him with his tail in the air.

“Why, indeed?” said a Butterfly, who was fluttering about after a sunbeam.

“Why, indeed?” whispered a Daisy to his neighbour, in a soft, low voice.

“He is weeping for a red rose,” said the Nightingale.

“For a red rose?” they cried; “how very ridiculous!” and the little Lizard, who was something of a cynic, laughed outright.

But the Nightingale understood the secret of the Student’s sorrow, and she sat silent in the oak-tree, and thought about the mystery of Love.

Suddenly she spread her brown wings for flight, and soared into the air. She passed through the grove like a shadow, and like a shadow she sailed across the garden.

In the centre of the grass-plot was standing a beautiful Rose-tree, and when she saw it she flew over to it, and lit upon a spray.

“Give me a red rose,” she cried, “and I will sing you my sweetest song.”

But the Tree shook its head.

“My roses are white,” it answered; “as white as the foam of the sea, and whiter than the snow upon the mountain. But go to my brother who grows round the old sun-dial, and perhaps he will give you what you want.”

So the Nightingale flew over to the Rose-tree that was growing round the old sun-dial.

„Hudebníci budou sedět na galerii,“ řekl mladý student, „a hrát na své strunné nástroje a má milovaná bude tančit za zvuku harfy a houslí. Bude tančit tak lehce, že se nohama ani nedotkne země, a kolem ní se budou točit zástupy nápadníků v pestrých šatech. Ale se mnou tančit nebude, protože jí nemůžu dát rudou růži,“ a hodil sebou do trávy, skryl tvář do dlaní a plakal.

„Proč pláče?“ zeptala se malá zelená ještěrka, když ho mījela, ocásek ve vzduchu.

„Skutečně, proč?“ řekl motýl, který poletoval za slunečním paprskem.

„Skutečně, proč?“ zašeptala sedmikráska ke své sousedce měkkým tichým hlasem.

„Pláče kvůli rudé růži,“ řekl slavík.

„Kvůli rudé růži?“ volali, „to je tak směšné!“ a malá ještěrka, která byla tak trochu cynická, vyprskla smíchy.

Ale slavík rozuměl tajemství studentova smutku a seděl tiše na dubu a přemýšlel o záhadách lásky.

Najednou roztáhl svá hnědá křídla a vznesl se do vzduchu. Jako stín minul háj a jako stín plul zahradou.

Uprostřed trávníku rostl krásný růžový keř. Když ho slavík uviděl, přilétl k němu a usedl na větvičku.

„Dej mi rudou růži,“ zvolal, „a já ti zazpívám svou nejsladší píseň.“

Ale keř zavrtěl hlavou.

„Mé růže jsou bílé,“ odpověděl, „tak bílé jako mořská pěna a bělejší než sníh na horách. Ale jdi k mému bratru, který obrůstá staré sluneční hodiny. Snad on ti dá, co chceš.“

Tak slavík letěl k růžovému keři, který obrůstal staré sluneční hodiny.

“Give me a red rose,” she cried, “and I will sing you my sweetest song.”

But the Tree shook its head.

“My roses are yellow,” it answered; “as yellow as the hair of the mermaid who sits upon an amber throne, and yellower than the daffodil that blooms in the **meadow** before the **mower** comes with his **scythe**². But go to my brother who grows beneath the Student’s window, and perhaps he will give you what you want.”

So the Nightingale flew over to the Rose-tree that was growing beneath the Student’s window.

“Give me a red rose,” she cried, “and I will sing you my sweetest song.”

But the Tree shook its head.

“My roses are red,” it answered, “as red as the feet of the dove, and redder than the great fans of coral that wave and wave in the ocean-cavern. But the winter has chilled my veins, and the frost has nipped my buds, and the storm has broken my branches, and I shall have no roses at all this year.”

“One red rose is all I want,” cried the Nightingale, “only one red rose! Is there no way by which I can get it?”

“There is a way,” answered the Tree; “but it is so terrible that I dare not tell it to you.”

“Tell it to me,” said the Nightingale, “I am not afraid.”

“If you want a red rose,” said the Tree, “you must build it out of music by moonlight, and stain it with your own heart’s-blood. You must sing to me with your breast against a thorn. All night long you must sing to me, and the thorn must pierce your heart, and your life-blood must flow into my veins, and become mine.”

„Dej mi rudou růži,“ volal, „a já ti zazpívám svou nejsladší píseň.“

Ale keř zavrtěl hlavou.

„Mé růže jsou žluté,“ odpověděl, „tak žluté jako vlasy mořské panny, která sedí na jantarovém trůnu, a žlutější než narcis, který kvete na louce, než přijde sedlák s kosou. Ale jdi k mému bratru, který roste pod studentovým oknem a snad on ti dá, co chceš.“

Tak slavík letěl k růžovému keři, který rostl pod studentovým oknem.

„Dej mi rudou růži,“ volal, „a já ti zazpívám svou nejsladší píseň.“

Ale keř zavrtěl hlavou.

„Mé růže jsou rudé,“ odpověděl, „tak rudé jako nožky holubic a rudější než velké vějíře korálů, které vlají v jeskyni oceánu. Ale zima mi zchladila žíly, mráz uštípal pupeny a vichřice zlámala mé větve a já nemám letos žádné růže.“

„Chci jen jednu růži,“ plakal slavík, „jen jednu rudou růži! Není žádný způsob, jak ji dostat?“

„Je,“ odpověděl strom, „ale je tak hrozný, že se neodvažuji ti to povědět.“

„Pověz mi to,“ řekl slavík, „nebojím se.“

„Chceš-li rudou růži,“ řekl strom, „musíš ji vytvořit z hudby měsíčního světla a skropit krví svého srdce. Musíš mi zpívat s hrudí přitisknutou k trnu. Musíš mi zpívat celou noc a trn musí probodnout tvé srdce a krev tvého života musí téct do mých žil a stát se mou.“

“Death is a great price to pay for a red rose,” cried the Nightingale, “and Life is very dear to all. It is pleasant to sit in the green wood, and to watch the Sun in his chariot of gold, and the Moon in her chariot of pearl. Sweet is the scent of the hawthorn, and sweet are the bluebells that hide in the valley, and the heather that blows on the hill. Yet Love is better than Life, and what is the heart of a bird compared to the heart of a man?”

So she spread her brown wings for flight, and soared into the air. She swept over the garden like a shadow, and like a shadow she sailed through the grove.

The young Student was still lying on the grass, where she had left him, and the tears were not yet dry in his beautiful eyes.

“Be happy,” cried the Nightingale, “be happy; you shall have your red rose. I will build it out of music by moonlight, and stain it with my own heart’s-blood. All that I ask of you in return is that you will be a true lover, for Love is wiser than Philosophy, though she is wise, and mightier than Power, though he is mighty. Flame-coloured are his wings, and coloured like flame is his body. His lips are sweet as honey, and his breath is like frankincense.”

The Student looked up from the grass, and listened, but he could not understand what the Nightingale was saying to him, for he only knew the things that are written down in books.

But the Oak-tree understood, and felt sad, for he was very fond of the little Nightingale who **had built**³ her nest in his branches.

“Sing me one last song,” he whispered; “I shall feel very lonely when you are gone.”

So the Nightingale sang to the Oak-tree, and her voice was like water bubbling from a silver jar.

When she had finished her song the Student got up, and pulled a note-book and a lead-pencil out of his pocket.

„Smrt je velká cena za rudou růži,“ zvolal slavík, „a život je všem velmi drahý. Je příjemné sedět na zeleném stromě a dívat se na slunce ve zlatém kočáře a měsíc v kočáře z perel. Sladká je vůně hlohu a sladké jsou modré zvonky schovávající se v údolí a vřes, který povívá na kopci. Ale láska je lepší než život, a co je srdce ptáka ve srovnání se srdcem lidským?“

Tak roztáhl svá hnědá křídla a vznesl se do vzduchu. Přelétl zahradu jako stín a jako stín plul přes háj.

Mladý student stále ležel v trávě, kde ho slavík zanechal, a slzy v jeho krásných očích ještě neuschly.

„Buď šťastný,“ zavolal slavík, „buď šťastný, dostaneš svou rudou růži. Vytvořím ji z hudby měsíčního svitu a skropím krví svého srdce. Jediné, co za to po tobě žádám, je, abys miloval opravdově, protože láska je moudřejší než filosofie, ačkoli ta je moudrá, a mocnější než moc, i když ta je mocná. Křídla lásky mají barvu plamene a barvu plamene má její tělo. Její rty jsou sladké jako med a její dech je jako kadidlo.“

Student zdola z trávy pohlédl vzhůru a poslouchal, ale nerozuměl tomu, co mu slavík říkal, protože znal jen to, co bylo napsáno v knihách.

Ale dub rozuměl a posmutněl, protože měl moc rád malého slavíka, který si v jeho větvích postavil hnízdo.

„Zazpívej mi poslední píseň,“ zašeptal, „budu velmi osamělý, až odejdeš.“

Tak slavík dubu zazpíval. Jeho hlas byl jako voda klokotající ve stříbrném džbánu.

Když píseň dozpíval, student se zvedl a z kapsy vytáhl zápisník s tužkou.

“She has form,” he said to himself, as he walked away through the grove – “that cannot be denied to her; but has she got feeling? I am afraid not. In fact, she is like most artists; she is all style, without any sincerity. She would not sacrifice herself for others. She thinks merely of music, and everybody knows that the arts are selfish. Still, it must be admitted that she has some beautiful notes in her voice. What a pity it is that they do not mean anything, or do any practical good.” And he went into his room, and lay down on his little pallet-bed, and began to think of his love; and, after a time, he fell asleep.

And when the Moon shone in the heavens the Nightingale flew to the Rose-tree, and set her breast against the thorn. All night long she sang with her breast against the thorn, and the cold crystal Moon leaned down and listened. All night long she sang, and the thorn went deeper and deeper into her breast, and her life-blood ebbed away from her.

She sang first of the birth of love in the heart of a boy and a girl. And on the top-most spray of the Rose-tree there blossomed a marvellous rose, petal following petal, as song followed song. Pale was it, at first, as the mist that hangs over the river – pale as the feet of the morning, and silver as the wings of the dawn. As the shadow of a rose in a mirror of silver, as the shadow of a rose in a water-pool, so was the rose that blossomed on the topmost spray of the Tree.

But the Tree cried to the Nightingale to press closer against the thorn. “Press closer, little Nightingale,” cried the Tree, “or the Day will come before the rose is finished.”

So the Nightingale pressed closer against the thorn, and louder and louder grew her song, for she sang of the birth of passion in the soul of a man and a maid.

And a delicate flush of pink came into the leaves of the rose, like the flush in the face of the bridegroom when he kisses the lips of the bride. But the thorn had not yet reached her heart, so the rose’s heart remained white, for only a Nightingale’s heart’s-blood can crimson the heart of a rose.

„Má formu,“ řekl si, když odcházel hájem, „to se nedá popřít, ale má city? Obávám se, že ne. Ve skutečnosti je jako většina umělců, samý styl a žádná upřímnost. Pro druhé by se neobětoval. Myslí jen na hudbu a každý ví, že umění je sobecké. Je ale potřeba přiznat, že má v hlase krásné tóny. Jaká škoda, že nic neznamenají a prakticky nejsou k ničemu.“ A odešel do svého pokoje, lehl si do své malé postele, začal přemýšlet o své milované a po chvíli usnul.

A když na nebi zazářil měsíc, slavík odletěl k růžovému keři a nastavil svou hruď proti trnu. Celou noc zpíval s hruďí proti trnu a studený křišťálový měsíc se naklonil a poslouchal. Celou noc slavík zpíval a trn pronikal hlouběji do jeho hrudi a krev jeho života z něj vytékala.

Nejdřív zpíval o zrození lásky v srdci chlapce a dívky. A na samém vršku růžového keře rozkvetla nádherná růže, okvětní plátek po plátku, jak píseň střídala píseň. Nejprve byla bledá jako opar nad řekou, bledá jako nožky jitra a stříbrná jako křídla rozbřesku. Jako stín růže ve stříbrném zrcadle, jako stín růže na vodní hladině, taková byla růže, která vykvetla na samotném vršku růžového keře.

Ale keř volal na slavíka, aby se víc přitiskl k trnu. „Přitlač, slavíčku,“ volal keř, „nebo přijde den dřív, než bude růže hotová.“

Tak se slavík víc přitiskl k trnu a píseň sílila hlasitěji a hlasitěji, neboť slavík zpíval o zrození vášně v duši muže a dívky.

A lístky růže zčervenaly, jako ruměncem pokryje tvář ženicha, když políbí rty nevěsty. Ale trn ještě nepronikl k srdci, takže střed růže zůstal bílý, protože jen krev slavičího srdce může zbarvit srdce růže purpurem.

And the Tree cried to the Nightingale to press closer against the thorn. “Press closer, little Nightingale,” cried the Tree, “or the Day will come before the rose is finished.”

So the Nightingale pressed closer against the thorn, and the thorn touched her heart, and a fierce pang of pain shot through her. Bitter, bitter was the pain, and wilder and wilder grew her song, for she sang of the Love that is perfected by Death, of the Love that dies not in the tomb.

And the marvellous rose became crimson, like the rose of the eastern sky. Crimson was the girdle of petals, and crimson as a ruby was the heart.

But the Nightingale’s voice grew fainter, and her little wings began to beat, and a film came over her eyes. Fainter and fainter grew her song, and she felt something choking her in her throat.

Then she gave one last burst of music. The white Moon heard it, and she forgot the dawn, and lingered on in the sky. The red rose heard it, and it trembled all over with ecstasy, and opened its petals to the cold morning air. Echo bore it to her purple cavern in the hills, and woke the sleeping shepherds from their dreams. It floated through the reeds of the river, and they carried its message to the sea.

“Look, look!” cried the Tree, “the rose is finished now”; but the Nightingale made no answer, for she was lying dead in the long grass, with the thorn in her heart.

And at noon the Student opened his window and looked out.

“Why, what a wonderful piece of luck!” he cried; “here is a red rose! I have never seen any rose like it in all my life. It is so beautiful that I am sure it has a long Latin name”; and he leaned down and plucked it.

Then he put on his hat, and ran up to the Professor’s house with the rose in his hand.

The daughter of the Professor was sitting in the doorway **winding**⁴ blue silk on a reel, and her little dog was lying at her feet.

A keř volal na slavíka, aby se přitiskl k trnu ještě víc. „Přitlač, slavíčku,“ volal keř, „nebo přijde den předtím, než bude růže hotová.“

Tak se slavík přitiskl k trnu silněji a trn pronikl k jeho srdci. Prudká bolest projela slavíčkovým tělem. Krutější a krutější byla bolest, divočejší a divočejší byla slavíkova píseň, protože zpíval o lásce, která se dokonává ve smrti, o lásce, která v hrobě neumírá.

A nádherná růže znachověla jako červánky východní oblohy. Nachový byl pás okvětních lístků a nachové jako rubín bylo její srdce.

Ale hlas slavíka slábnul a jeho malá křídla se začala třepotat a jeho oči se zakalily. Slabší a slabší byla jeho píseň a slavík v krku cítil, že ho něco dusí.

Pak z něho vytryskly poslední tóny hudby. Bílý měsíc je zaslechl, zapomněl na rozbřesk a zůstal na obloze. Zaslechla je rudá růže, celá se rozechvěla vzrušením a nastavila své okvětní lístky studenému rannímu vzduchu. Ozvěna tóny donesla purpurové jeskyni v horách a probudila spící pastýře ze sna. Vznášely se nad říčným rákosím a to jejich vzkaz doneslo do moře.

„Podívej se, podívej!“ zvolal keř, „růže je teď hotová,“ ale slavík neodpověděl, neboť ležel mrtvý ve vysoké trávě s trnem v srdci.

A v poledne student otevřel okno a podíval se ven.

„To mám ale štěstí!“ zvolal, „je tu rudá růže! Nikdy v životě jsem takovou růži neviděl. Je tak krásná, jsem si jist, že má dlouhý latinský název,“ a naklonil se a utrl ji.

Pak si nasadil klobouk a běžel do profesorova domu s růží v ruce.

Profesorova dcera seděla u vchodu, na špulku namotávala modré hedvábí a u nohou jí ležel psík.

“You said that you would dance with me if I brought you a red rose,” cried the Student. “Here is the reddest rose in all the world. You will wear it tonight next your heart, and as we dance together it will tell you how I love you.”

But the girl frowned.

“I am afraid it will not go with my dress,” she answered; “and, besides, the Chamberlain’s nephew has sent me some real jewels, and everybody knows that jewels cost far more than flowers.”

“Well, upon my word, you are very ungrateful,” said the Student angrily; and he threw the rose into the street, where it fell into the gutter, and a cart-wheel went over it.

“Ungrateful!” said the girl. “I tell you what, you are very rude; and, after all, who are you? Only a Student. Why, I don’t believe you have even got silver buckles to your shoes as the Chamberlain’s nephew has”; and she got up from her chair and went into the house.

“What a silly thing Love is,” said the Student as he walked away. “It is not half as useful as Logic, for it does not prove anything, and it is always telling one of things that are not going to happen, and making one believe things that are not true. In fact, it is quite unpractical, and, as in this age to be practical is everything, I shall go back to Philosophy and study Metaphysics.”

So he returned to his room and pulled out a great dusty book, and began to read.

„Řekla jste, že se mnou budete tančit, když vám přinesu rudou růži,“ zavolal student.

„Tady je ta nejrudější růže na světě. Až ji dnes večer budete mít blízko svému srdci a až spolu budeme tančit, poznáte, jak vás miluji.“

Ale dívka se zamračila.

„Obávám se, že se nebude hodit k mým šatům,“ odpověděla, „a, mimochodem, kancléřův synovec mi poslal pár pravých drahokamů a každý ví, že drahokamy jsou mnohem dražší než květiny.“

„Já vám tedy řeknu, vy jste pěkná nevděčnice,“ řekl student rozzlobeně a hodil růži na ulici. Tam spadla do bláta a přejel ji kočár.

„Nevděčnice!“ řekla dívka. „Poslouchejte, vy jste velmi drzý. Kdo vůbec jste? Jenom student. Myslím, že ani nemáte stříbrné přezky u bot, tak jako kancléřův synovec,“ vstala ze židle a odešla do domu.

„Jaká hloupá věc je láska,“ řekl student, když odcházel. „Není ani z půlky tak užitečná jako logika, protože nic nedokazuje a vždycky mluví o tom, co se nestane, a nutí člověka věřit tomu, co není pravda. Ve skutečnosti je docela nepraktická a dnes být praktickým znamená vše. Půjdu zpátky na filosofii studovat metafyziku.“

Tak se vrátil do svého pokoje, vytáhl velkou zaprášenou knihu a začal číst.

Jazykové poznámky:

1. It is more precious than emeralds, and **dearer** than fine opals. – přestože se při vyjadřování ceny častěji používá přídavné jméno expensive a dear je běžnější ve smyslu drahý – milovaný, může se dear použít, i když mluvíme o ceně.
2. ...yellower than the daffodil that blooms in the **meadow** before the **mower** comes with his **scythe**. – poslechněte si na CD tuto větu, je v ní několik slovíček, u kterých se často chybí ve výslovnosti.
3. He was very fond of the little Nightingale who **had built** her nest in his branches. – předminulý čas nám označuje to, co se událo v minulosti dříve než něco jiného. V minulosti měl dub velmi v oblibě slavíka, který si ještě dříve v minulosti postavil v jeho větvích hnízdo.
4. The daughter of the Professor was sitting in the doorway **winding** blue silk on a reel. – wind s výslovností [wind] znamená podstatné jméno vítr a s výslovností [waɪnd] znamená sloveso točit, kroutit, motat. Toto sloveso je nepravidelné (wind – wound – wound). Pozor, neplést zase výslovnost minulého času a přičestí minulého [waʊnd] se zraněním wound [wu:nd].

